

## Chambre des Représentants

SESSION 1964-1965

10 DÉCEMBRE 1964

### PROPOSITION DE LOI

modifiant la loi du 31 août 1963 relative à la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants en vue d'autoriser, dans certains cas, une demande anticipée de la pension de vieillesse.

### DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La situation démographique de l'agriculture fait apparaître que plus de la moitié des exploitants agricoles ont dépassé la cinquantaine.

D'autre part, l'évolution économique et la transformation rapide des modes d'exploitation, comme aussi la nécessité de s'adapter à une lutte concurrentielle dans le cadre du Marché Commun impose une connaissance toujours renouvelée des nécessités de la part des cultivateurs, un dynamisme toujours en éveil et des possibilités d'assimilation des méthodes les plus modernes d'exploitation.

On assiste également à deux phénomènes apparemment contradictoires en ce qui concerne l'infrastructure : d'une part, la partie du territoire consacrée à l'agriculture diminue de jour en jour : chaque année, 10 à 12.000 hectares sont retirés à la culture, d'autre part, depuis quelques années la superficie moyenne des exploitations augmente; ce dernier phénomène est dû aux expropriations nombreuses qui ont amputé certaines fermes dont les résidus ne sont plus exploitables isolément et aussi à l'abandon de petites exploitations marginales, par des cultivateurs qui ont dû chercher ailleurs des moyens d'existence.

Il n'empêche qu'il existe un certain nombre d'exploitations gérées par des agriculteurs âgés qui n'ont pu se mettre au diapason des impératifs modernes, soit en se spécialisant dans la production, soit en poussant celle-ci à un degré d'intensité qui aurait rendu leur exploitation rentable et capable de s'aligner dans le complexe contemporain.

Faute de ressources, ces cultivateurs ne peuvent cependant se décider à l'abandon de leur exploitation avant d'avoir atteint l'âge de la pension.

## Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1964-1965

10 DECEMBER 1964

### WETSVOORSTEL

tot wijziging van de wet van 31 augustus 1963 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen om, in bepaalde gevallen, een vervroegde aanvraag tot het verkrijgen van het ouderdomspensioen toe te staan.

### TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Uit de demografische toestand in de landbouw blijkt dat meer dan de helft van de landbouwexploitanten ouder zijn dan vijftig jaar.

Verder zijn de landbouwers — door de economische evolutie en de wijzigingen die zich in snel tempo in de exploitatiemethoden voltrekken, alsmede doordat zij zich moeten aanpassen aan de concurrentiestrijd in de Gemeenschappelijke Markt —, genoopt tot een steeds vernieuwd inzicht in de eisen die aan hen worden gesteld, tot een immer waakzame en dynamische houding en tot het zich vertrouwd maken met de meest moderne exploitatiemethoden.

Ook vallen in verband met de infrastructuur twee schijnbaar tegenstrijdige verschijnselen waar te nemen : enerzijds wordt het voor de landbouw bestemde gedeelte van het grondgebied met de dag kleiner : elk jaar worden 10 tot 12.000 hectare aan de bebouwing onttrokken. Anderzijds neemt de gemiddelde oppervlakte van de bedrijven sedert enkele jaren toe; dit is te wijten aan de talrijke onteigeningen, waardoor bepaalde erven zodanig zijn verminkt, dat wat ervan overblijft niet meer afzonderlijk kan worden geëxploiteerd, alsook aan het feit dat de landbouwers de kleine marginale bedrijven verlaten om elders een bestaan te zoeken.

Dit neemt niet weg dat nog een aantal bedrijven worden geëxploiteerd door bejaarde landbouwers die zich niet aan de eisen van onze tijd hebben kunnen aanpassen door zich speciaal op een bepaalde teelt toe te leggen of door de produktie dermate op te voeren, dat de exploitatie rendend wordt en in het hedendaagse economische proces kan worden ingeschakeld.

Bij gebrek aan bestaansmiddelen kunnen die landbouwers er echter niet toe besluiten hun bedrijf vóór de pensioengerechtigde leeftijd te verlaten, daar zij geen bestaansmiddelen hebben.

De plus, certains se voient obligés de poursuivre l'exploitation au-delà de l'âge de la pension étant donné les revenus qu'on leur portera en compte à l'occasion de la remise de leur exploitation et dont, par ailleurs, le produit sera souvent taxé, même s'il s'agit du taux uniforme de 15 % prévu par la loi sur la réforme fiscale.

Cependant, ces exploitations qui sont au moins marginales, seraient mieux gérées par de plus jeunes cultivateurs qui ont les plus grandes difficultés à s'installer. Ceux-ci seraient à même d'augmenter la rentabilité de leurs terres, soit isolément, soit conjointement avec d'autres exploitations qui seraient ainsi mises à un gabarit qui les rendraient rentables.

C'est pour permettre à ces exploitants âgés de se retirer plus tôt, tout en leur donnant la possibilité d'obtenir une pension anticipée, que nous déposons la présente proposition.

Celle-ci consiste essentiellement d'abord à permettre aux cultivateurs qui cessent leur exploitation agricole d'obtenir anticipativement la pension de vieillesse, ensuite à faire échapper au calcul des revenus lors de l'établissement de l'enquête sur les ressources le produit de la cession de leur exploitation.

Il va de soi que cette remise doit avoir pour but de conserver la destination agricole des terres cédées et le bénéfice de la proposition ne pourrait profiter à quelqu'un qui serait exproprié de sa ferme ou en vendrait les terrains à des fins industrielles ou en vue de la construction.

Encore que l'étendue de l'exploitation ne soit pas un critère de sa rentabilité, il nous a paru utile, dans un but de simplification, de limiter à 15 hectares la superficie au-delà de laquelle le cédant ne peut plus bénéficier des dispositions de la loi.

Il va de soi que les mots « agriculteur » ou « cultivateur » comprennent les exploitants horticoles.

L'âge de 58 ans a été choisi pour donner suffisamment d'attrait aux avantages envisagés dans la présente proposition; dans certains pays voisins, l'âge est abaissé à 55 ans.

La durée de 6 ans a été prévue en concordance avec l'article 1774 du Code Civil en vue d'éviter une fraude possible.

Indépendamment de l'immunisation du produit de la cession, les autres conditions prévues à la loi du 31 mars 1963 restent en vigueur. C'est ainsi que si le cédant se livre à une autre occupation professionnelle — autre que celle d'exploitant agricole ou horticole — les revenus de cette profession lui seront portés en compte pour le calcul de ses ressources.

L'incidence financière ne nous paraît pas devoir être fort lourde; en effet il existera toujours un frein dans le fait que la pension des indépendants reste toujours une pension très modeste et ce n'est que dans la perspective d'une immunisation dans le calcul des ressources et du précompte professionnel que les cultivateurs plus âgés seront tentés de céder la place et de permettre l'installation de cultivateurs plus jeunes et plus aptes à gérer une exploitation moderne.

Une précédente proposition de loi avait été déposée par notre regretté collègue du Sénat, M. Van Hemelryck, visant la constitution d'un Fonds d'assainissement pour l'agriculture.

Il apparaît que l'examen de cette intéressante proposition pourra difficilement être terminé avant la fin de la législature.

C'est pourquoi, nous avons déposé la présente proposition qui ne change rien à la législation sur les pensions, sinon l'âge de la demande et le fait qu'il ne sera pas tenu compte du prix de la cession dans le calcul des ressources.

Sommigen zien zich zelfs genoodzaakt hun bedrijf na de pensioengerechtigde leeftijd voort te zetten, omdat rekening wordt gehouden met wat zij bij de overdracht van hun bedrijf ontvangen, daar dit inkomen vaak wordt belast, zij het tegen de in de wet op de fiscale hervorming bepaalde eenvormige aanslagvoet van 15 %.

Dergelijke marginale bedrijven — dat is het minste wat men ervan kan zeggen — zouden nochtans beter geleid worden door jongere landbouwers die de grootste moeilijkheden ondervinden om zich ergens te vestigen. Deze zouden in staat zijn om bedoelde gronden veel intensiever te bewerken, hetzij afzonderlijk, hetzij samen met andere bedrijven, die aldus groot genoeg worden om renderend te zijn.

Onderhavig voorstel wordt ingediend om het de bejaarde landbouwers mogelijk te maken zich vroeger terug te trekken en tevens een vervroegd pensioen te verkrijgen.

Dit voorstel heeft in hoofdzaak tot doel voor de landbouwers, die hun bedrijf stopzetten, de mogelijkheid tot vervroegde toekenning van hun ouderdomspensioen te scheppen; verder de opbrengst der overdracht van hun bedrijf buiten de berekening van de inkomsten te stellen bij het onderzoek naar de bestaansmiddelen.

Het spreekt vanzelf dat de overdracht moet geschieden om de landbouwbestemming van de gronden te vrijwaren en dat het voorstel niet ten goede mag komen aan een persoon die uit zijn erf onteigend wordt of de gronden ervan verkoopt als industrieterreinen of bouwgronden.

Ofschoon de oppervlakte van het bedrijf geen criterium is voor zijn rendabiliteit, hebben wij het dienstig geoordeeld de oppervlakte, boven welke de overdrager het voordeel van de wet niet meer kan genieten, eenvoudigheidshalve te beperken tot 15 hectare.

Het spreekt vanzelf dat onder de term « landbouwer » ook de exploitanten van tuinbouwbedrijven zijn begrepen.

De leeftijd van 58 jaar werd gekozen om de in dit voorstel beoogde voordelen aantrekkelijk genoeg te maken; in sommige buurlanden is de leeftijd verlaagd tot 55 jaar.

De duur van 6 jaar werd bepaald in overeenstemming met artikel 1774 van het Burgerlijk Wetboek ten einde mogelijk bedrog te voorkomen.

Afgezien van de belastingvrijdom van de opbrengst der overdracht, blijven de overige, in de wet van 31 maart 1963 bepaalde voorwaarden van kracht: gaat de overdrager zich bezighouden met andere beroepsactiviteiten dan de exploitatie van land- of tuinbouw, dan zullen zijn inkomsten uit die activiteiten worden aangerekend bij de berekening van zijn inkomen.

Wij hebben de indruk dat ons voorstel geen al te zware financiële last met zich zal brengen: daartegenover zal immers altijd staan dat het pensioen der zelfstandigen steeds zeer matig blijft. Bovendien zal het met het vooruitzicht op vrijstelling bij de berekening van de inkomsten en van de bedrijfsvoorheffing voor de landbouwers op leeftijd de enige drijfveer zijn om hun bedrijf over te dragen zodat er zich jongere landbouwers kunnen op vestigen, die geschikt zijn voor de moderne exploitatie.

Er was reeds een vroeger wetsvoorstel tot oprichting van een saneringsfonds voor de landbouw ingediend door onze betreunde collega, Senator Van Hemelryck.

Het ziet er naar uit dat men moeilijk vóór het einde van deze legislatuur klaar zal komen met het onderzoek van dat interessante voorstel.

Daarom hebben wij onderhavig wetsvoorstel ingediend, dat in de pensioenwetgeving geen andere wijziging aanbrengt dan m.b.t. de leeftijd waarop het pensioen kan worden aangevraagd en dat bij de berekening van de inkomsten geen rekening zal gehouden worden met de prijs van de overdracht.

## PROPOSITION DE LOI

## Article premier.

L'article 22 de la loi du 31 août 1963 relative à la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants est complété comme suit :

« Toutefois, les cultivateurs qui, pendant six ans au moins, auront exploité moins de 15 hectares à titre d'occupation principale, pourront solliciter le bénéfice de la pension à partir du premier du mois qui suit le 58<sup>me</sup> ou le 53<sup>me</sup> anniversaire de leur naissance, selon qu'il s'agit d'un homme ou d'une femme, et ce, pour autant :

- a) qu'ils cèdent leur exploitation à un autre cultivateur qui en continue l'affectation à l'agriculture;
- b) qu'ils cessent de se livrer à toute activité professionnelle agricole au sens le plus large du terme.

## Art. 2.

L'article 38, § 1, de la même loi est complété par un 10°, libellé comme suit :

« 10° du produit de la cession de tous les éléments corporels ou incorporels dans les cas prévus au dernier alinéa de l'article 22 ».

24 novembre 1964.

## WETSVOORSTEL

## Eerste artikel.

Artikel 22 van de wet van 31 augustus 1963 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen wordt aangevuld als volgt :

« Evenwel kunnen de landbouwers, die als hoofdzakelijke bezigheid, gedurende ten minste zes jaar, minder dan 15 hectare grond hebben bebouwd, het pensioen aanvragen vanaf de eerste van de maand na hun 58<sup>e</sup> of 53<sup>e</sup> verjaardag, naargelang het een man of een vrouw betreft, voor zover :

- a) zij hun bedrijf overlaten aan een ander landbouwer, die het verder voor de landbouw bestemt;
- b) zij gelijk welke beroepsbezigheid als landbouwer, in de ruimste zin van het woord, staken ».

## Art. 2.

Artikel 38, § 1, van dezelfde wet wordt aangevuld met een 10°, dat luidt als volgt :

« 10° met de opbrengst van de overdracht van alle lichamelijke of onlichamelijke bestanddelen in de in het laatste lid van artikel 22 bedoelde gevallen ».

24 november 1964.

J. DISCRY,  
A. DE NOLF,  
M. JACQUES,  
J. GASPAR,  
G. LOOS.